

*Шевченко О.О., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет «Києво –Могилянська академія», м. Київ
кафедра економічної теорії, доцент*

ПРЕКАРІАТ ЯК ЯВИЩЕ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕРЕЖЕВОЇ ЕКОНОМІКИ

Глобалізаційні процеси, формування інформаційно – мережевої економіки, яка поступово перетворює інформацію на ключовий ресурс, створили умови для виникнення нестандартних, гнучких форм зайнятості (фріланс, короткострокові контракти, неповна зайнятість, аутсорсінг, аутстафінг, лізинг, віддалена робота та ін.) Гнучкий ринок праці, з одного боку, розширює можливості для вільного вибору робітниками місця, характеру, режиму роботи. З іншого боку, поширюються соціальні ризики, обумовлені невизначеністю перспектив професійної реалізації та фінансового забезпечення робітників у майбутньому, адже нові форми зайнятості переважно не передбачають соціальних гарантій. В результаті поширення інформаційно – мережевої економіки як на рівні глобальної, так і національних економік, формується новий соціальний клас робітників, який характеризується нестабільністю, слабкою соціальною захищеністю, відсутністю гарантованості робочого місця, нестандартними соціально - трудовими відносинами між працівниками і роботодавцями. В середині 2000-х років науковці почали використовувати новий термін – прекаріат («precarious» - «уразливий, невпевнений, ненадійний, негарантований»), який започаткував французький соціолог П'єр Бурдьє, а детальніше проаналізував британський соціолог Гай Стендінг в праці «Прекаріат: новий небезпечний клас» [1].

В останній час проблема прекарізації набуває подальшої актуальності в зв'язку з запровадженням в деяких країнах (або проведенням експерименту, або обговоренням можливості запровадження) універсального базового доходу як інструменту соціального захисту, в тому числі і тих прошарків

населення, які відносяться до класу прекаріату. Адже процеси прекарізації характерні і для розвинених країн, в яких частка працездатного населення, що обрала нетрадиційні форми зайнятості, зростає. Так, у Німеччині кожен третій найманий працівник на сьогодні перебуває у стані прекаріату. Враховуючи високі темпи науково – технічного прогресу, поширення процесів автоматизації, роботизації, слід очікувати подальшого скорочення традиційних галузей промисловості та швидкого розвитку інформаційно – мережевого сектору і сфери послуг. Саме ці галузі найбільше потребують гнучкої зайнятості за тимчасовими контрактами, отже зростають ризики збільшення чисельності «невпевнених», «уразливих» працівників.

Хоча явище прекаріату не має однозначної оцінки серед науковців, проте виклики і загрози, обумовлені ним, очевидні (збільшення низькокваліфікованих працівників, посилення соціальної незадоволеності). Для зменшення прекаріату необхідно удосконалювати трудове законодавство, упорядкувати неформальні трудові відносини, забезпечити гідні умови праці для всіх робітників, модернізувати систему соціального захисту (в т. ч. використовувати гарантований базовий дохід, як можливість усім громадянам отримувати мінімальну фінансову допомогу від держави), впроваджувати державою соціальні програми по безкоштовному забезпеченню базових людських потреб (на противагу адресним соціальним програмам).

Отже, феномен прекаріат потребує подальшого дослідження, аналізу впливу його на економіку, пошуку превентивних методів запобігання ризиків та інструментів соціального захисту даних прошарків населення.

Література

1. Standing G. The Precariat – The new dangerous class / Guy Standing // Policy network, 24 May 2011 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.policy-network.net>